Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

# HE 62/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle 55 vuotta täyttäneiden työllisyysasteen nostamista koskevaksi lainsäädännöksi

Työllisyysasteen nostaminen on yksi hallituskauden keskeisistä talouspoliittisista tavoitteista. Osana tätä tavoitetta pyritään nostamaan 55 vuotta täyttäneiden työllisyysastetta ja parantamaan heidän työmarkkina-asemaansa ja työssä jaksamista. Tavoite on tärkeä sekä julkisen talouden kestävyyden että osaavan työvoiman saatavuuden näkökulmasta.

On tärkeää, että työllistämistoimia kohdistetaan työuran pidentämiseen. Ikäluokkien pieneneminen näkyy jo nyt osaavan työvoiman heikkona saatavuutena yksittäisillä toimialoilla ja alueilla. Pula osaavasta työvoimasta on yksi merkittävimpiä alueellisen kasvun esteitä. Onnistuminen yli 55-vuotiaiden työllisyysasteen nostamisessa on siten tärkeää sekä kansantalouden että kuntien ja alueiden kestävän kasvun näkökulmasta.

Hallituksen esityksessä esitetään muutettavaksi palkansaajan työttömyyspäivärahaa, työttömien palveluita ja työttömyysturvan rahoitusta sekä muutosturvaa ja osa-aikaista työllistymistä koskevia säännöksiä.

**Lakiesityksessä esitetyt keinot ovat kuitenkin tavoitteisiin nähden riittämättömiä. Suhteessa hyötyihin ne ovat julkiselle taloudelle kalliita, eivätkä paranna julkisen talouden kestävyysvajetta.**

Jokaiseen muutosesitykseen liittyy myös uuden palvelun sähköistämiseen liittyvät ICT-ratkaisut ja neuvontaan, hakemiseen ja päätöksentekoon, henkilöstön koulutuksiin ja palveluun liittyvien lomakkeiden (sekä paperisten että sähköisten) valmistelutehtäviä. Näille muutoksille on harvemmin arvioitu hintaa, vaikka ne kasvattavat julkisen sektorin kustannuksia kohtuuttomasti suhteessa arvioituun hyötyyn. Uudistus tulee myös lisäämään työllisyyspalveluiden kysyntää ja vaikuttaa sitä kautta resurssitarpeeseen ja TE2024-uudistukseen.

CC BY

**Suomen Kuntaliitto**
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

**Finlands Kommunförbund**
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

## Muutosturvakoulutus

Työsuhteen päättymistilanteissa on tärkeää, että työntekijää autetaan työllistymään nopeasti ja koulutus alkaa mahdollisimman pian. Työllistymisellä on suuri taloudellinen ja sosiaalinen merkitys irtisanotuille henkilöille. Yksilöllisesti suunnitellulla ja viivytyksettä aloitettavalla muutosturvakoulutuksella on merkitystä. Muutosturvakoulutuksena järjestettävän koulutuksen tulee olla ammatillisia valmiuksia lisäävää tai yritystoimintaa tukevaa koulutusta, joka edistää irtisanotun henkilön nopeaa uudelleen työllistymistä. Muutosturvakoulutuksesta on myös tärkeä sopia työllistymissuunnitelmassa.

## Muutosturvaan oikeutetun työnhakijan siirtämättä jättäminen kokeilualueen kunnan asiakkaaksi

Kuntaliitto pitää perusteltuna sitä, että jo olemassa olevan asiakassuhteen siirtäminen kesken prosessia ei ole hyvä asia kummankaan osapuolen näkökulmasta.

Sen sijaan pyydämme pohtimaan sitä, että voisiko uusi asiakas saada muutosturvaan liittyviä palveluja kunnalta. Vastuu työllisyyden hoidosta siirtyy jatkossa joka tapauksessa kunnille ja olisi johdonmukaista ottaa tämä palvelu jo nyt käyttöön kuntakokeiluissa.

## Toimeentulotuki ja velvoitetyöllistäminen

Lisäpäivien poistuminen vaikuttaa ihmisiin eri tavoin asuinpaikasta riippuen. Työn teon mahdollisuuksien määrä on usein suurempi kasvukeskuksissa kuin kasvukeskusten ulkopuolella. Työuran loppupäässä työttömäksi jääneillä voi olla vaikeuksia löytää uutta työtä. Lisäpäivillä on ollut suuri vaikutus ikääntyvien pitkäaikaistyöttömien toimeentulon turvaamisessa silloin, kun uudelleentyöllistyminen ei monista yrityksistä huolimatta onnistu. Ne, jotka eivät työllisty uudelleen, kärsivät taloudellisesti lisäpäivien menetyksestä.

Muutosesityksen johdosta kuntien kustannukset tulevat kasvamaan sekä toimeentulotuen perusosan rahoituksen että velvoitetyöllistämisen kautta. Esityksen mukaan työllisyyden kasvun ja sen lähteiden ennustaminen on vaikeaa, joten kuntien talouden vaikutuksia koskeviin arvioihin liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä. Lisäksi esitetyt työllisyysvaikutukset on arvioitu vuoden 2029 tasossa ja samaan aikaan on laskettu julkisen talouden vaikutukset pääsääntöisesti vuoden 2020 lainsäädännön avulla.

Hallituksen suunnitelmat työllisyyspalveluiden siirron ja sen rahoituksen osalta lisäävät kunnille tulevien kustannusten arvioinnin vaikeutta. Joka tapauksessa on selvää, että kuntien välittömät ja välilliset kustannukset

tulevat kasvamaan reippaasti esityksen myötä ja niitä ei olla esityksen mukaan kompensoimassa.

Lisäpäiviin oikeutetut henkilöt eivät ole olleet aiemmin kunnan lakisääteisen velvoitetyöllistämisen piirissä, koska nämä ovat saaneet edelleen työttömyyspäivärahaa. Ehdotettu muutos on verrattavissa kunnille annettavaan uuteen tehtävään, johon tulisi suunnata 100 %:n rahoitus.

## Muut vaikutukset

Vaikutuksista viranomaisten toimintaan puuttuu arvio siitä, millaisia vaikutuksia velvoitetyöllistämisellä on kuntiin, kun kunnan on järjestettävä työntekomahdollisuus kuuden kuukauden ajaksi (työllistämisvelvoite). Työntekomahdollisuus tulee järjestää siten, että henkilö voi aloittaa työn työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttyessä. Järjestettävän työn tulee olla alan säännöllisen työajan mukaista kokoaikatyötä. Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä saavalle tulee järjestää hänen työkykyään vastaavaa työssäoloehdon täyttävää osa-aikatyötä.

Kunnissa työn tarjoaminen velvoitteen nojalla voi osoittautua vaikeaksi, jos millään kunnan palveluyksiköllä ei ole mahdollisuutta tarjota työllistettävälle sopivaa työtehtävää ottaen huomioon hänen aikaisempi työkokemuksensa, koulutuksensa ja tämän hetkinen työ- ja toimintakykynsä. Kuntaliitto totea, että jos työllistettävää ei voida työllistää ja hän tarvitsee palkkatuetun työn sijaan ensisijaisesti kuntouttavaa työtoimintaa, hänelle tulisi tarjota kuntouttavaa työtoimintaa velvoitetyön sijasta.

## Muutosten vaikutusten seuranta

Muutosten vaikuttavuutta tulee seurata pitkäjänteisesti sekä asiakkaan että kunnan näkökulmasta ja tarvittavat esiin nousevat mahdolliset korjausliikkeet tulee tehdä pikaisesti.

SUOMEN KUNTALIITTO

Jarkko Huovinen
johtaja

Erja Lindberg
kehittämispäällikkö